

100 dana u istoj haljini

Kako se učitelj, posebno učiteljica, oblači nije nimalo nevažno pitanje za odnose u učionici, jer školarci uočavaju sve, pa reaguju i na odjeću svog nastavnika ili nastavnice.

Jedna od stvari koje me otac naučio jeste da ne poštujem uniforme. Otvorio bi sliku New York Timesa i rekao: Pogledaj ove ljude – ovdje je jedan čovjek, a svi drugi mu se klanjaju.

U čemu je razlika? Zašto mu se svi klanjaju?

Samo zbog imena i položaja, zbog uniforme, a ne zbog nečega što je posebno radio.

(R. Feynman)

U neformalnom razgovoru s jednom učenicom čula sam opasku da njena učiteljica cijelo polugodište nosi istu suknju, a jedan učenik je, vidjevši slike sa seminara fizičara i fizičarki, rekao da za neke od njih nikada ne bi rekao da su fizičarke, jer imaju savršeno modernu odjeću, dok su drugi tipični fizičari! Zbog toga sam se pitala možemo li otvorenost, strogost, nježnost, profesionalnost iskazati uz pomoć odjeće? Ima li nastavnik pravo na vlastiti modni izričaj, ukoliko to privlači ili odbija pažnju đaka?

Posao učitelja jeste da svoje znanje prenosi učenicima i učenicama na jednostavan i razumljiv način. Za učiteljicu koji svakodnevno komunicira s djecom tema odijevanja posebno je važna. Gotovo svakodnevna dilema dojučerašnje studentice fizike jeste treba li nositi sivo odijelo da bi u očima kolegica i učenika djelovala strože i autoritativnije, a starija učiteljica preispituje se može li sebi dozvoliti majicu sa likom Miki Mause da bi u očima djece bila cool?

Dakle, učitelji i učiteljice moraju se pridržavati pravila odijevanja koliko god željeli ostati jedinstveni i vjerni svom stilu. I, kako se onda obući da se u učionici ili u zbornici ne osjećamo neugodno ili pod lupom?

Dok se bavim fenomenom odijevanja nastavnika, sjetih se svog profesora matematike kojeg sam jako cijenila zbog realnog ocjenjivanja i dobrog objašnjavanja – uvijek je oblačio isti stari smečkasti sako, i to smo svi u razredu primijetili, ali nam nije bilo važno, navikli smo na njega takvog.

Moja profesorica marksizma uvijek je bila dotjerana, sa dobro odabranim detaljima: torba i čizme u istom tonu, ruž i odjeća, frizura i naušnice, ali je zbog toga nismo manje ili više cijenili ili manje

pažljivo slušali. Predavanja jednog asistenta na fakultetu – koji je ruke od krede brisao o hlače, i ništa neobično ne bi bilo da se trag te krede na istim hlačama vidio i sljedeći dan na predavanjima – nismo s manje pažnje pratili.

Pretražim malo i internet na ovu temu. Nađem priču o eksperimentu koji je privukao nacionalnu pažnju u Americi: 36-godišnja učiteljica likovne kulture Julia Mooney u srednjoj školi u New Jerseyu zavjetovala se da će te školske godine istu haljinu nositi 100 dana zaredom.

Mooney je željela da ljudi, posebno njeni srednjoškolci, na drugačiji način razmišljaju o modi i o tome kako živimo u kulturi neumjerenosti, sa ormarima preplavljenim suvišnim odjevnim predmetima. Tinejdžeri se, dok se pokušavaju definisati, često poistovjećuju sa brendovima ili površnim stvarima prisutnim na društvenim mrežama, pa je njen motiv bio da se počnu držati ideje da trebamo prosuditi jedni druge na temelju onoga šta znamo i kako radimo, a ne na temelju toga šta oblačimo.

Barem 100 dana nosit ću ovu haljinu. Odvratno? Pa, opere se! Dosadno? Naravno. Volim se izražavati kroz ono što nosim jednako kao i većina ljudi, ali ovo je izazov. Koliko je zapravo teško? Kako ću izbjeći mrlje koje nastaju time što sam profesorica umjetnosti?

Onako kako su ljudi nekada izbjegavali mrlje kućanskih poslova – nosit ću pregaču. Zašto to uopće činiti!? Nisam prva. Matilda Khal nosila je istu odjeću tri godine kako bi sebi pojednostavila život. Zatim i @bethanywinz – jedna godina, jedna haljina, Steve Jobs, @barackobama... Popis se nastavlja, napisala je na svojoj internet-stranici.

U eksperimentu nije bila usamljena. Pridružio joj se suprug Patrick, učitelj u obližnjoj školi, te je i on ušao na brod – USA Today izvijestio je da je od septembra nosio iste hlače i tamnoplavu košulju. U ovom izazovu učestvovalo je i dvoje učenika iz njene škole, i izdržali su 20 dana!

Sigurno vas zanima kakve su bile reakcije djece. Mooney isprva đacima ništa nije rekla o svom eksperimentu. Neki su primijetili već drugi dan, neki nisu. Nije bilo ni formalne rasprave nekoliko sedmica, dok nisu shvatili poruku.

Usmjerila je manje energije u svoj ormar, a više u ljubav i strpljenje prema svojim učenicima i poslu koji je radila. Umjesto da razmišljamo kako izgledamo, mi se iznutra možemo definisati prema svojoj osobnosti, bila su zapažanja njenih đaka.

Ispričajte ovu priču svojim učenicima i zapišite reakcije i komentare. Razgovarajte malo i o Jobsu i njegovoj stalnoj crnoj dolčeviti i trapericama – primijećeno je i prihvaćeno da je to njegov zaštitni znak!

Može taj razgovor dobiti još jednu dimenziju: postavite učenicima pitanje ili im dajte ideju da sljedeći put kada požele kupiti novi odjevni predmet prvo saznaju odakle dolazi, da razmisle o životu ljudi koji izrađuju odjeću, jer mnogo njih zarađuje jako malo, a rade i po 14 sati dnevno.

Profesorica Mooney misli kako su mnogi odrasli spremni na ovu ideju jer stresno žive i umorni su od pritiska da sve vrijeme izgledaju dobro. Ona je željela naučiti svoje učenice i učenike da budu svjesni onoga šta kupuju, a i sama je shvatila da je, prema riječima magnata odjevne industrije Eileen Fisher, odjevna industrija drugi najveći zagađivač na svijetu.

Kad razmišljamo o zagađenju, zamišljamo elektrane i kanalizaciju, ali ne i košulje, a prepoznavanje da naš modni izbor može biti naš aktivizam zaista osnažuje. Ukupni uticaj odjeće na našu planetu prilično je mračan. Iako se pamuk, posebno organski, čini pametnim izborom, istina je da je to žedna mala biljka koja popije mnogo vode.

Za izradu jedne pamučne košulje potrebno je 2.700 litara vode, što je ekvivalent količini koju jedna osoba pije dvije i po godine, napisala je na svom profilu na društvenim mrežama.

Prema dostupnim statistikama, prosječni potrošač danas kupuje 60% više odjevnih predmeta u odnosu na 2000. godinu, pa će nam do 2050, ako se potrošnja odjeće i robe nastavi trenutnom brzinom, prema OECD-ovim procjenama, trebati tri puta više prirodnih resursa u odnosu na ono što smo koristili 2000. godine.

Profesorica Mooney počela je plesti i šiti, što ju je osvijestilo kako se odjeća stvara.

Živim za kreativnu energiju koju ne mogu zadržati, a koja se godinama predstavljala na razne neočekivane načine. Velika sam pobornica autentičnosti i izazova. Bez izazova nema rasta. Budućnost pripada znatiželjnima, onima koji se ne boje probati, istražiti, ispitati i okrenuti naopako, kaže o sebi.

Primjer ove profesorice i njene poruke potiču na razmišljanje prije nego što krenemo u začarani krug: kupi, nosi, odbaci, kupi, baci... Traži od nas da ne prihvatamo kulturu koja definiše ljude na temelju onoga što nose, a ne onoga što rade. Ovim stodnevnom izazovom Mooney nije pokušala ljude inspirisati da 100 dana nose istu odjeću, već je željela pokazati da nam zapravo ne treba toliko nove odjeće. Bolje je potrošiti energiju na to da budemo dobri i zanimljivi ljudi, umjesto da se trudimo izgledati dobro. Ova priča može potaknuti i naše učenice da propitaju svoj sistem vrednovanja i nastavnika i svojih vršnjakinja: treba li nam zaista toliko nove odjeće; da li svjesno gradimo i prihvatamo kulturu koja nas definiše na temelju onoga što nosimo, a ne onoga ko smo; što bi bilo ako bismo energiju trošili pokušavajući biti dobri, zanimljivi i obrazovani ljudi, umjesto da se predstavljamo odjećom...

Collections

Autorski tekstovi